

Університет імені Альфреда Нобеля

Система управління якістю

РЕКТОР ~~УЗГОДЖУЮ~~ С.Б. ХОЛОД
«20» _____ 2022 р.

КОДЕКС КОРПОРАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ в Університеті імені Альфреда Нобеля

Дніпро
2022

1. Загальні принципи та положення

Університет імені Альфреда Нобеля (далі Університет) гарантує забезпечення рівних прав усім здобувачам вищої освіти (далі здобувачі), науково-педагогічним працівникам та співробітниками Університету, незалежно від їх соціального статусу, статі, віку, національності, релігійних та інших уподобань, сексуальної орієнтації і сподівається, що взаємовідносини між самими здобувачами, здобувачами і науково-педагогічними працівниками, а також здобувачами та іншими членами суспільства базуватимуться на взаємоповазі та загально визнаних принципах культури, моралі, академічної доброчесності та етики.

Університет імені Альфреда Нобеля – це організація, яка у своїй діяльності ретельно дотримується усіх вимог чинного законодавства, європейських стандартів і правил та очікує від здобувачів відповідної поваги і дотримання правових норм.

Здобувачі вищої освіти, науково-педагогічні працівники, співробітники Університету імені Альфреда Нобеля – це представники сучасного інноваційного закладу вищої освіти, тому вони повинні розуміти, що їх поведінка та дії знаходяться під пильною увагою потенційних роботодавців і суспільства та впливають на імідж Університету. Виходячи з цього, усі члени колективу Університету мають поводитись таким чином, щоб підтримувати високу репутацію Університету.

1.1. Цей Кодекс закріплює основні етичні норми та правила поведінки і стосується всієї спільноти Університету та є обов'язковим для неї.

1.2. Університет *визнає духовний, інтелектуальний, моральний та творчий розвиток особистості пріоритетом найвищого рівня.*

Підписавши Велику Хартію Університетів 2020 року (Magna Charta Universitatum: MCU 2020), Університет імені Альфреда Нобеля заявляє про свою прихильність первісній декларації, відстоюванню і просуванню викладених Принципів, Цінностей і Обов'язків, метою яких є зміцнення ролі університетів у сприянні здоров'ю, процвітанню і освіті в усьому світі.

Принципи, Цінності і Обов'язки

Університет визнає, що несе відповідальність за взаємодію і реагує на виклики світу і спільнот, яким він служить, Наукова і моральна автономія є відмінною рисою Університету.

Створюючи і поширюючи знання, Університет заохочує критичне мислення всіх здобувачів і дослідників. Академічна свобода – це його життєва сила, а відкрите наукове дослідження і діалог – це його джерело.

Університет визнає свій обов'язок викладати і проводити дослідження сумлінно і чесно, отримуючи надійні результати, які є доступні і заслуговують на довіру.

Університет – це простір терпимості і поваги, вільний від дискримінації, де процвітає різноманітність точок зору і переважає інклюзивність, втілена в принципах рівності і справедливості. Тому Університет зобов'язується забезпечити рівність і справедливість у всіх аспектах академічного життя, включаючи вступ до Університету, набір співробітників і просування по службі.

1.2. Університет імені Альфреда Нобеля у своїй діяльності дотримується вимог Закону України «Про запобігання корупції», іншого законодавства у сфері запобігання корупції, Антикорупційної програми Університету та прийнятих на її виконання нормативних актів; створює умови для їх дотримання працівниками та здобувачами вищої освіти Університету; розробляє та здійснює ефективну антикорупційну політику з метою збереження університетського середовища вільним від будь-яких проявів корупції.

1.3. Далі в тексті Кодексу під визначеннями «кожен», «ніхто», «будь-хто» маються на увазі всі, хто працює або навчається в Університеті, а також усі ті, хто співпрацює з Університетом як діловий партнер, замовник послуг Університету тощо.

1.4. Будь-яке положення цього Кодексу не може інтерпретуватися як спроба замінити норми чинного законодавства або заперечити будь-які права та свободи особистості, що захищені законами, нормами або традиціями суспільної моралі. Цей Кодекс не спрямований на детальну регламентацію кожного кроку особистості; Кодекс також не можна інтерпретувати як вичерпний перелік дозволів та заборон або етичних чи моральних принципів, які вже регламентовані правом або визнаються суспільством як загальновідомі, тобто такі, яких без додаткової регламентації повинні безперечно дотримуватись всі члени суспільства.

1.5. Відповідно до Статуту Університету головними цілями та завданнями Університету є підготовка висококваліфікованих фахівців, здійснення науково-дослідної роботи за актуальними напрямками, а також виховання здобувачів як культурних, освічених, високоморальних, творчих особистостей, активних та відповідальних громадян своєї країни, фізично і морально здорових осіб.

1.6. Перелічені у Кодексі етичні норми спрямовані насамперед на створення здорового морального клімату взаємовідносин в Університеті в процесі реалізації ключових завдань, і тому будь-яке положення цього Кодексу не може інтерпретуватись як спроба втручання у приватне життя особистості або спроба регламентації сфери приватних відносин.

1.7. Цей Кодекс є невід'ємною частиною договорів (контрактів), які укладаються між Університетом, з одного боку, та здобувачами, аспірантами, докторантами, слухачами, замовниками (фізичними та юридичними особами) або працівниками при прийнятті на навчання або на роботу, з іншого боку.

Аналіз та оцінка виконання правил службової поведінки та етичних норм, які зафіксовані в Кодексі, є обов'язковим елементом при проведенні конкурсів на заміщення вакантних посад, призначенні на керівні посади в Університеті, затвердженні службових характеристик, рекомендацій тощо.

Порушення норм та зобов'язань, які випливають з цього Кодексу, може стати підставою для перегляду умов або дострокового припинення вищезазначених контрактів або договорів.

1.8. Цей Кодекс затверджується Вченою радою Університету та набирає чинності від дати опублікування відповідного наказу ректора Університету.

2. Базові етичні принципи та норми поведінки в Університеті імені Альфреда Нобеля

2.1. Кожен представник університетської спільноти повинен дотримуватись норм Конституції і законів України, а також норм міжнародних правових документів, що проголошують та захищають основні особисті права та свободи людини і громадянина. Ніхто не повинен ігнорувати або порушувати базові принципи та норми вищезазначених правових документів.

2.2. Кожен повинен з повагою ставитись до цінностей історично-культурної спадщини України, до її мови та традицій. Кожен, хто вважає себе культурною, інтелектуальною людиною, повинен також з повагою та толерантністю ставитись до культури, традицій, звичаїв та переконань представників інших народів і країн, з якими він спілкується під час роботи і навчання в Університеті.

2.3. Кожен повинен у спілкуванні з іншими особами поводитись гідно та з повагою. Кожен має право на поважне та шанобливе ставлення до себе та інших з боку будь-кого в Університеті.

2.4. Ніхто не може бути дискримінований або ображений за ознакою приналежності до будь-якої політичної, громадської, релігійної, ідеологічної організації або спільноти, так само, як і за ознакою особистих ідейно-політичних переконань. Належність особи до будь-якої політичної партії, громадської організації або громадського руху, так само, як і до будь-якої релігійної конфесії (або неналежність до жодної з них), не можуть бути причиною для некоректної, невічливої або неповажної поведінки.

2.5. Кожен має право займатися політичною або релігійною діяльністю у межах чинного законодавства виключно у вільний від роботи або навчання час.

2.6. В Університеті визнаються загальнолюдські цивілізаційні цінності, відповідно до яких належність особи до будь-якої національної, етнічної, мовної, соціальної або статевої групи в жодному разі не може бути причиною для дискримінації або некоректного, образливого ставлення.

2.7. З огляду на вищезазначене, базовими принципами етики взаємовідносин в Університеті, які є обов'язковими для кожного, визнаються:

- доброзичливість, повага, коректність, ввічливість;
- стриманість, толерантність до протилежної точки зору, тактовність;
- законослухняність;
- чесність та відповідальність;
- пунктуальність та обов'язковість;
- повага до кожного члена колективу Університету;
- прагнення створювати при спілкуванні атмосферу психологічного комфорту, уникати конфліктних ситуацій, негативного емоційного забарвлення, сутичок або образ;
- пріоритетність інтересів Університету, командний стиль роботи, орієнтованість на досягнення максимально можливого позитивного результату;
- визнання професіоналізму, порядності, моральності, людської гідності найбільш вагомими пріоритетними цінностями;
- нерозголошення інформації, яка має конфіденційний або службовий характер стосовно господарської діяльності Університету.

3. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти та слухачів

3.1 Здобувачі повинні:

3.1.1 Стежити за своїм зовнішнім виглядом та приходити в заклад вищої освіти охайно одягненими та підтримувати гігієнічні вимоги. Бажаним є діловий стиль одягу.

3.1.2 Зайшовши до закладу вищої освіти, слід зняти верхній одяг та здати його в гардероб. В аудиторіях не допускається перебувати у верхньому одязі, якщо тільки це не пов'язано з проблемами опалення в зимовий період.

3.1.3 Слідкувати за своєю мовою та виключити з неї слова-паразити. В жодному разі не допускається вживання нецензурних слів. Неприпустима фамільярність, грубість, неповага у спілкуванні зі своїм співрозмовником, непристойна поведінка в будь-якій формі.

3.1.4 Категорично заборонено вживати наркотичні засоби. Не допускається вживання алкогольних та слабоалкогольних напоїв або перебування в стані, що ними обумовлюється.

3.1.5 Несумісним зі званням здобувача Університету є фальсифікація документів, що стосуються освітнього процесу, або дача неправдивої інформації з питань, що стосуються навчання.

3.1.6 Дбайливо поводитись з матеріально-технічною базою та навчальною літературою закладу вищої освіти. Винні в пошкодженні чи втраті будуть нести майнову відповідальність.

3.1.7 Вживати їжу та напої слід в спеціально відведених для цього місцях.

3.1.8 При проведенні різних заходів: ділові зустрічі, збори, наукові конференції, концерти, свята тощо, необхідно поводитись тихо та дотримуватись порядку, звук в мобільних телефонах слід завжди завчасно вимикати та з повагою ставитись до доповідачів, учасників заходів.

3.1.9 Підтримувати честь на гідність здобувача Університету, поважати традиції, пам'ятати про те, що, де б він не знаходився, він є представником Університету імені Альфреда Нобеля і від його поведінки залежить репутація закладу вищої освіти.

3.2. Здобувачі мають право:

- навчатись;
- здобувати додаткову освіту;
- проходити навчання або стажування в інших закладах вищої освіти за домовленістю зацікавлених сторін;
- користуватись навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою Університету, мати вільний доступ до бібліотеки та комп'ютерних класів згідно з регламентом їх роботи;
- брати участь у науково-дослідній роботі, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах тощо;
- брати участь особисто або через своїх представників в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи,
- організації дозвілля та відпочинку тощо;
- мати безпечні та нешкідливі умови навчання;
- обирати і бути обраними до колегіальних органів Університету;
- оскаржувати у відповідному порядку накази і розпорядження

адміністративно-керівного складу закладу;

- висловлювати претензії щодо поведінки та методів взаємовідносин будь-кого в Університеті через органи студентського самоврядування або особисто;
- брати участь у студентських об'єднаннях, клубах, гуртках тощо;
- вільно висловлювати свої думки, якщо вони не заперечують аналогічного права інших і не принижують людської гідності;
- додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за денною (очною) формою навчання, мають додаткові права згідно чинного законодавства, а саме:

- на пільговий проїзд у транспорті, а також на забезпечення гуртожитком у порядку, встановленому законодавством;
- брати участь у навчанні за програмами подвійних дипломів;
- отримувати інформацію щодо своєї академічної успішності;
- підвищувати свої підсумкові оцінки, але не більше ніж з однієї дисципліни у семестрі;
- одержувати академічну відпустку у зв'язку із захворюванням або іншою поважною причиною;
- бути поновленими на навчання у порядку, встановленому законодавством;
- якщо здобувач вважає, що до нього несправедливо і упереджено ставиться співробітник Університету, науково-педагогічний працівник чи інший здобувач, він може звернутись до Комісії з академічної доброчесності та етики з відповідною заявою.

3.3. Здобувачі зобов'язані:

- оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю
- бути чесними;
- додержуватись законодавства, моральних та етичних норм поведінки;
- з повагою ставитись до науково-педагогічних працівників, співробітників та здобувачів Університету;
- нести відповідальність за свої дії і наслідки, до яких вони призводять;
- відвідувати заняття згідно з розкладом
- приходити на заняття вчасно і не залишати аудиторії під час заняття без дозволу викладача;
- виконувати всі академічні завдання і роботи у визначені терміни;
- активно готуватись до занять і брати участь в роботі під час занять, при цьому даючи можливість іншим здобувачам робити свій внесок в освітній процес;
- бути уважним до потреб і прав інших щодо користування бібліотечними фондами, комп'ютерними ресурсами;
- бережно ставитись до майна Університету, інших юридичних та фізичних осіб;
- додержуватись санітарно-гігієнічних норм;
- дотримуватись вимог чинного законодавства України щодо заборони паління на території закладу освіти;

- вчасно інформувати адміністративно-керівний склад Університету про обставини, які перешкоджають виконанню обов'язків здобувачами або роблять їх неможливим;

- не порушувати заборони, регламентації та обмеження, що вводяться цим Кодексом.

3.5. Поведінка на заняттях:

- здобувач повинен з'являтися на заняття без запізнь;

- здобувачі перед початком занять заходять в аудиторію тільки після того, як її залишає науково-педагогічний працівник та здобувачі, які перебували там на попередній парі;

- перед початком заняття здобувач має вимкнути звук мобільного телефону та інших пристроях, які можуть його відтворювати. Користуватись ними під час заняття, в цілях, що не пов'язані чи порушують освітній процес, не дозволяється. Спроба розмовляти під час заняття розцінюється як грубе порушення етичних правил поведінки. Це міжнародні правила етикету, які стосуються не тільки освітнього процесу, а і будь-яких офіційних заходів;

- на занятті недопустимі будь-які зайві звуки: сторонні розмови, звук мобільних телефонів чи інших пристроїв тощо;

- здобувач, який запізнився на пару, може бути допущений в аудиторію тільки з дозволу науково-педагогічного працівника. У разі запізнення послідовність дій має бути такою: постукати, неквапливо відкрити двері, привітатись, вибачитись за запізнення, попросити дозволу про допуск до заняття. У разі допуску здобувача до заняття, слід швидко та тихо зайняти будь-яке вільне місце в аудиторії і при цьому не розмовляти та не заважати іншим здобувачам;

- якщо здобувач хоче про щось запитати науково-педагогічного працівника на занятті, він має підняти руку;

- науково-педагогічний працівник має право видалити здобувача з заняття, якщо останній порушує дисципліну і тим самим заважає освітньому процесу. В такому випадку не слід вступати в суперечку з науково-педагогічним працівником з приводу причини видалення. Всю суперечну ситуацію можна вирішити після заняття. Якщо здобувач справді винен в порушенні дисципліни, він має тактовно вибачитись за свою поведінку.

Під час занять заборонено:

- вільно переміщатися та виходити із аудиторії без дозволу;

- вживати їжу;

- забруднювати аудиторії: прикріплювати жувальні гумки, робити подряпини та записи на столах та стінах, залишати після себе сміття тощо.

3.5.1. Відсутність на заняттях:

- здобувач зобов'язаний відвідувати заняття і у визначені терміни виконувати всі завдання, відповідно до робочих програм, навчального плану і освітньої програми;

- пропуск занять без поважних причин не допускається;

- у випадку відсутності на заняттях, здобувач має повідомити загальний деканат або представників випускової кафедри про причину та строк відсутності;

- якщо здобувач не може з'явитись на заняття у зв'язку з хворобою чи з

іншої поважної причини, це має бути підтверджено відповідним документом;

- дозвіл на пропуск занять з причин, що завчасно відомі і є поважними, здобувач може отримати, подавши відповідну заяву до загального деканату.

3.6. Поведінка та загальні вимоги (поширюються на екзамени, заліки, контрольні роботи тощо, з урахуванням специфіки їх здачі) при контрольній перевірці знань:

- при собі здобувач повинен мати дві ручки, залікову книжку. Здобувач не допускається до здачі екзамену, заліку без залікової книжки; за наявності академічної або/та фінансової заборгованості;

- дозволяється при собі мати простий годинник;

- всі сумки, папки тощо перед контрольною перевіркою необхідно залишити в спеціально відведеному для цього місці;

- при контрольній перевірці знань, за можливості, здобувачі розсаджуються через одного у шаховому порядку;

- заходити в аудиторію можна тільки по одному, дочекавшись дозволу науково-педагогічного працівника, який проводить контрольну перевірку;

- після отримання екзаменаційного білета здобувач повинен назвати його номер.

Заборонено:

- користуватись будь-якими електронними засобами зв'язку (мобільні телефони тощо);

- розмовляти з іншими здобувачами, обертатися;

- заважати іншим здобувачам;

- використовувати звуко- та відеозаписуючі пристрої;

- вступати в дискусію, перемовини з науково-педагогічним працівником, який проводить контрольну перевірку;

- виносити екзаменаційний білет та/або екзаменаційний лист за межі аудиторії.

3.7. У бібліотеці здобувачі:

- не знаходяться у верхньому одязі (в холодну пору року);

- в читальній залі не розмовляють голосно, не користуються мобільними телефонами;

- не роблять написи на книгах та посібниках, що належать Університету, та не виривають сторінки;

- компенсують вартість у випадку псування або втрати бібліотечної книги чи посібника.

3.8. У комп'ютерному класі здобувачі:

- не знаходяться у верхньому одязі (в холодну пору року);

- не користуються технікою без дозволу особи, яка є відповідальною за аудиторію;

- дотримуються правил техніки безпеки;

- дотримуються тиші;

- не роздруковують роботи, що не стосуються освітнього процесу;

- не вживають їжу.

3.9. У гардеробі здобувачі:

- не здають та не отримують одяг інших;

- дотримуються розкладу роботи;
- не заважають іншим вільно пересуватися коридором.

3.10. У спортивній залі здобувачі:

- знаходяться тільки за розкладом та з дозволу адміністрації спортивної зали;

- займаються лише у спортивному одязі;
- дотримуються правил техніки безпеки.

3.11. В їдальні (кафе, буфеті) здобувачі:

- не знаходяться у верхньому одязі;

- терпляче та з повагою ставляться до інших присутніх, дотримуються черги до каси;

- після прийому їжі акуратно ставлять стілець, відносять посуд у відповідне місце;

- не чинять галасу;
- не грають в азартні ігри (карти тощо);
- не виносять посуд із зали їдальні.

4. В Університеті діють такі категоричні заборони

4.1. Образлива або непристойна поведінка. В Університеті неприпустимі будь-які види і форми вербальної, письмової чи фізичної непристойної поведінки: сороміцький тілесний контакт, образи, брутальні жарти, порнографія, вульгарні жести чи пропозиції тощо. В Університеті категорично заборонено вживання образливої ненормативної лексики та нецензурної лайки.

До тих осіб, які вчинятимуть такі непристойності, будуть застосовуватись відповідні санкції: від попередження до дострокового припинення договору про надання освітніх послуг або трудового договору (контракту). Категорично заборонено будь-який фізичний, психологічний та інший вплив, що може бути визнано образливим або непристойним.

4.2. Вандалізм, крадіжки. Усі акти вандалізму, нанесення збитків або крадіжки університетської або приватної власності будь-кого в Університеті буде викрито, а матеріали будуть направлені до правоохоронних органів для порушення кримінальної справи. Такі дії також матимуть наслідки для винних у вигляді відшкодування матеріальних збитків та/або припинення відносин винного з Університетом.

4.3. Вживання та розповсюдження наркотиків, алкоголю, азартні ігри. Приміщення Університету є зоною, вільною від вживання алкоголю, наркотичних, токсичних речовин та азартних ігор.

Якщо дії порушника цих норм містять склад кримінального правопорушення, співробітники Університету звертаються до правоохоронних органів.

Всі ті, хто ігноруватимуть ці правила, нестимуть дисциплінарну відповідальність з подальшими відповідними санкціями з боку керівництва Університету.

Якщо порушення мало місце неодноразово або призвело до негативних наслідків, здобувачі можуть бути відраховані з Університету.

В Університеті будь-кому категорично забороняється перебувати в

нетверезому стані (алкогольного або наркотичного сп'яніння). Ті, хто порушили це правило, будуть покарані. Міри покарання варіюються від адміністративних заходів до припинення відносин з Університетом.

4.4. Створення перешкод.

Ніхто не має права створювати перешкоди для навчання, ведення науково-дослідної роботи, виконання посадових обов'язків співробітниками Університету та дій зумовлених забезпеченням перебігу освітнього процесу.

До дій (перешкод) вищезазначеного характеру, зокрема, належать:

- переслідування будь-кого за будь-якими мотивами у будь-якій формі;
- фізичний напад, утиски або загроза фізичного нападу;
- телефонні дзвінки погрозливого характеру;
- відправлення будь-яким способом повідомлень із загрозами;
- сексуальні домагання;
- порушення правил безпеки;
- інші вчинки, які створюють або здатні створювати загрози фізичного, психологічного або морального характеру.

4.5. Відповідальність за порушення дисципліни.

Здобувачі, які не дотримуються правил поведінки, які передбачені цим Кодексом, при систематичному чи одноразовому грубому порушенні дисципліни, а також враховуючи рівень завданої шкоди, підлягають відрахуванню з Університету.

Здобувач може бути відрахований:

- за власним бажанням;
- за станом здоров'я на підставі висновку ЛКК;
- за невиконання умов договору, невиконання навчального плану або фінансову заборгованість;
- у разі здійснення аморального вчинку, несумісного з продовженням навчання у колективі здобувачів;
- у зв'язку з переведенням до іншого закладу вищої освіти;
- за вживання алкогольних, наркотичних чи токсичних речовин або через появу на території закладу вищої освіти і територій, що відносяться до нього, в місцях проведення різних заходів (концерти, екскурсії тощо), що організовані працівниками закладу вищої освіти в стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння;
- за навмисне псування майна закладу вищої освіти;
- у справах про розкрадання (в тому числі і дрібне) майна закладу вищої освіти чи особистого майна працівників, здобувачів та інших громадян, а також в інших справах, що було встановлено вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого відноситься накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу;
- за систематичне або одноразове грубе порушення навчальної дисципліни, Правил внутрішнього розпорядку, положень даного Кодексу.

Невиконання наказу ректора, якщо така відмова спричиняє загрозу життю, здоров'ю чи безпеці фізичних осіб є приводом для розірвання договору про надання послуг чи трудового договору (контракту).

Спонування або примус третіх осіб до дій, що заборонені в Університеті,

вважається порушенням та тягне за собою накладення дисциплінарної, матеріальної чи іншої відповідальності, нарівні з особою що ці дії вчинила.

Надання завідомо неправдивої інформації керівництву Університету вважається правопорушенням, що тягне за собою накладення дисциплінарної відповідальності або розірвання договору про надання послуг чи трудового договору (контракту), в залежності від характеру правопорушення.

Підробка, фальсифікація, або несанкціоноване використання документів, архівів, інформаційних ресурсів Університету або його структурних підрозділів так само, як і посадових осіб, вважаються правопорушенням що тягне за собою накладення дисциплінарної, матеріальної чи іншої відповідальності відповідно до чинного законодавства України.

5. Регламентації та обмеження

5.1. Заборонено тютюнопаління, та паління електронних пристроїв для нагрівання на території закладу освіти.

5.2. Під час аудиторних занять, у бібліотеці, комп'ютерних класах, під час екзаменів мобільні телефони мають бути переведені у беззвучний режим або відключені.

5.3. Здобувачі Університету та інші зареєстровані користувачі зобов'язані обережно і правильно експлуатувати комп'ютери. Внаслідок недбалства чи умисного заподіяння шкоди із серйозним порушенням функціонування комп'ютерів користувач, що заподіяв збитки, буде позбавлений права користування комп'ютерною технікою.

Дисциплінарні покарання, застосовані залежно від ступеня збитків, варіюються від попередження до виключення з Університету.

Необхідно мати на увазі, що перехоплювання комп'ютерних програм або даних можуть спричинити серйозні наслідки кримінального характеру.

5.4. Усі члени колективу і здобувачі Університету зобов'язані брати активну участь у підтриманні чистоти на території Університету імені Альфреда Нобеля і в публічних місцях. Внутрішня культура кожного має спонукати до охайного, дбайливого ставлення до майна Університету, адекватної поведінки у місцях загального користування.

5.5. Усі зобов'язані дбайливо ставитись до майна та інформаційних ресурсів бібліотеки (книг, періодичних видань, електронних носіїв тощо). Повертати книги необхідно згідно з визначеними бібліотекою термінами. З літературою потрібно поводитись охайно і повертати у тому стані, в якому її було отримано. Будь-які зміни первісного стану літератури – позначки маркером, ручкою або олівцем, вирвані сторінки, загини чи забруднення сторінок – класифікуються як пошкодження університетського майна. Крадіжка інформаційних ресурсів категорично заборонена. Порушення означених правил призведе до покарання користувачів відповідно до правил користування бібліотекою. Куріння, вживання їжі та напоїв, гучні розмови в читальній залі заборонено.

5.6. Академічна доброчесність та академічна етика. Кожен учасник освітнього процесу повинен взяти на себе зобов'язання підтримувати академічну доброчесність, а саме поводитись у своїй академічній діяльності на основі таких принципів як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність.

Академічна доброчесність стосується усіх учасників освітнього і наукового процесів: науково-педагогічних працівників, здобувачів, інших учасників академічної комунікації.

В Університеті структура процесу забезпечення академічної доброчесності включає три складові:

- формування академічної культури та дотримання етичних норм;
- антикорупційні заходи;
- нульова толерантність до проявів академічної недоброчесності.

Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» порушеннями академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Порушення академічної етики – це порушення політики Університету щодо забезпечення чесності та прозорості освітнього процесу.

Ці порушення включають:

- расову дискримінацію;
- гендерну дискримінацію;
- булінг;
- образливу поведінку;

- сексуальні домагання;
- участь у несанкціонованому розповсюдженні матеріалів до екзамену або тесту;
- крадіжка, купівля чи отримання іншими шляхами матеріалів до офіційного тесту або екзамену;
- продаж або розповсюдження матеріалів, що містять відповіді на питання до тесту чи екзамену;
- підкуп або спроба підкупу будь-якої людини з метою отримання матеріалів до тесту чи екзамену;
- купівля або отримання іншим способом роботи іншої людини з подальшим привласненням інтелектуальної власності;
- несанкціоноване втручання в комп'ютер, проникнення в приміщення кафедр, деканату з метою підміни оцінки у відомостях, журналі, результатах тестів або заміни на іншу оцінену роботу;
- дозвіл копіювати власну роботу іншому здобувачу;
- обмін інформацією між здобувачами під час тестування.

Вищезазначений перелік заборонених дій не є вичерпним і може бути доповнений.

5.7. Заходи, які можуть бути застосовані у випадку порушення академічної доброчесності.

Якщо у науково-педагогічного працівника Університету виникає підозра про систематичне порушення академічної доброчесності або порушення етичних норм, то він зобов'язаний поінформувати Комісію з питань академічної доброчесності та етики.

Якщо факт порушення академічної доброчесності та етики виявляє здобувач, то він зобов'язаний звернутись з заявою до будь-якого члена Комісії з питань академічної доброчесності та етики з проханням розглянути питання. Анонімні звернення не розглядаються.

За фактом заяви скликається засідання Комісії з питань академічної доброчесності та етики, яка діє за процедурою наведеною у п.8.1.

Санкції, які можуть бути застосовані адміністрацією Університету до здобувачів та науково-педагогічних працівників, у разі встановлення факту порушення академічної доброчесності та етики наведені у п.8.2.

6. Права, обов'язки та кодекси ділової (корпоративної) етики науково-педагогічних працівників та співробітників Університету

6.1. Науково-педагогічний, навчально-допоміжний та технічний склад співробітників Університету повинен виконувати свої посадові обов'язки відповідно до законів України, підзаконних нормативно-правових актів, інших внутрішньоуніверситетських документів, правил службової поведінки, які встановлені цим Кодексом, а також загальноприйнятими етичними нормами.

6.2. Науково-педагогічні працівники та співробітники повинні керуватись під час перебування в Університеті, разом з тими, які зазначені у другому розділі Кодексу, такими базовими етичними принципами:

- *чесність* – ніхто не повинен отримувати неналежну вигоду, тобто будь-яку вигоду майнового або іншого характеру, яка не передбачена діючим

законодавством, підзаконними нормативними правовими актами, соціальними та іншими гарантіями або загальногромадянськими правами; науково-педагогічні працівники та співробітники не повинні допускати, щоб перспектива отримання неналежної вигоди впливала на прийняття того чи іншого рішення, їх дій або бездіяльності;

- *об'єктивність та неупередженість* – при прийнятті того чи іншого рішення кожен повинен діяти відповідно до норм права, об'єктивно та неупереджено; він також не повинен допускати упередженості у випадках конфлікту його приватних інтересів та службових обов'язків; кожен повинен поводитись таким чином, щоб його поведінка сприяла створенню доброї репутації Університету та зміцнювала переконання оточуючих в можливості чесного, неупередженого та ефективного вирішення проблем, що виникають;

- *справедливість* – кожен зобов'язаний при виконанні своїх службових обов'язків враховувати законні права, обов'язки та інтереси всіх та не надавати перевагу будь-кому, якщо це не регламентовано відповідними нормативними актами;

- *коректність* – кожен повинен бути коректним – доброзичливим, ввічливим у відносинах з колегами, підлеглими та керівництвом;

- *відповідальність* – кожен повинен усвідомлювати свою відповідальність за доручену справу при виконанні службових обов'язків; кожен повинен розуміти, що від його особистих дій залежить успіх загальної справи;

- *конфіденційність* – кожен зобов'язаний забезпечити конфіденційність та нерозголошеність службових документів та інформації, які стають відомими під час виконання службових обов'язків;

- *професійність* – кожен повинен приймати відповідні до своїх службових повноважень рішення лише після переконання у тому, що рівень його професійної компетенції є достатнім, і рішення, яке приймається, не може завдати шкоди інтересам Університету;

- *захист інтересів Університету* – під час виконання службових обов'язків кожен повинен керуватись насамперед інтересами Університету та не шукати немотивованої особистої вигоди при використанні матеріальних, фінансових, інтелектуальних або інших ресурсів Університету; кожен зобов'язаний утримуватись від будь-якої діяльності, якщо вона суперечить або не збігається з інтересами Університету;

- *родинні зв'язки* – кожен повинен утримуватись від будь-якого перенесення родинних зв'язків та відносин на службові відносини;

як правило, члени однієї родини не повинні працювати у безпосередньому службовому підпорядкуванні один одному, якщо ректором не прийнято інше рішення.

6.3. Науково-педагогічні працівники Університету зобов'язані:

- постійно підвищувати свій професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;

- забезпечувати умови для засвоєння здобувачами освітніх програм на рівні обов'язкових вимог щодо Стандартів вищої освіти, сприяти розвитку здібностей здобувачів;

- особистим прикладом утверджувати повагу до принципів

загальнолюдської моралі:

- дотримуватись принципів правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбства, інших добродієвостей;

- виховувати повагу у молоді до батьків, жінок, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних та культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурної спадщини та природного середовища країни;

- готувати здобувачів до свідомого життя в дусі взаємопорозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними та релігійними групами;

- дотримуватись педагогічної етики, моралі, поважати гідність здобувача;

- захищати молодь від будь-якого фізичного та психічного насильства, пропагувати серед здобувачів переваги здорового способу життя.

7. Конфлікт інтересів

7.1. Конфлікт інтересів виникає, коли адміністративно-керівний склад або науково-педагогічні працівники мають особисту зацікавленість, яка негативно впливає або може вплинути на об'єктивне і неупереджене виконання ними службових обов'язків, внаслідок чого Університету може бути нанесена матеріальна або інша шкода.

7.2. З метою своєчасного попередження конфлікту інтересів кожен зобов'язаний:

- уважно ставитись до будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів;

- запобігати можливим конфліктам інтересів;

- повідомляти безпосередньому чи вищому керівництву про будь-який реальний чи потенційний конфлікт інтересів, як тільки про нього стає відомо;

- застосувати превентивні заходи щодо попередження конфлікту інтересів самостійно чи за узгодженням з керівництвом;

- підкоритись кінцевому вердикту з метою попередження або уникнення конфлікту інтересів.

Попередження чи уникнення конфлікту інтересів може мати наслідки у вигляді зміни службового статусу або відмови від вигоди, що спровокувала конфлікт інтересів.

7.3. Адміністративно-керівний склад Університету, а також науково-педагогічні працівники, інші працівники, що обіймають посади, які несуть високу ймовірність виникнення конфлікту інтересів, зобов'язані заявляти про характер і розміри своєї особистої зацікавленості з метою уникнення можливих негативних наслідків.

7.4. Політична діяльність. З урахуванням своїх конституційних прав науково-педагогічні працівники зобов'язані дбати про те, щоб їхня політична діяльність, участь у політичній полеміці або приналежність до політичної партії не створювали конфлікту інтересів, не впливали на впевненість співробітників та керівництва Університету у їхній здатності неупередженого виконання службових обов'язків.

7.5. Подарунки. Адміністративно-керівний склад Університету, а також науково-педагогічні працівники не мають права ані вимагати, ані приймати подарунки (послуги, запрошення і будь-які вигоди), що надаються (пропонуються) їм чи їхнім родинам, родичам (а також представникам інших організацій, з якими працівник має ділові чи пов'язані з політичною діяльністю стосунки), що здатні негативно вплинути на виконання ними службових відносин.

7.6. Ставлення до неналежної вигоди. Якщо керівникам або науково-педагогічним працівникам пропонується неналежна вигода, то з метою забезпечення своєї ділової та особистої репутації та репутації Університету вони зобов'язані вжити таких заходів:

- відмовитись від неналежної вигоди;
- уникати сталих контактів, пов'язаних із пропозиціями неналежної вигоди;
- у випадку якщо неналежну вигоду неможливо ані заперечити, ані повернути відправнику, вона має бути передана на благодійні цілі;
- повідомити про факт дачі неналежної вигоди безпосередньому керівництву та адміністрації Університету;
- продовжувати роботу у звичайному режимі, особливо у справі, за якою було запропоновано неналежну вигоду.

7.7. Вразливість науково-педагогічних працівників.

Адміністративно-керівний склад та науково-педагогічні працівники у своїй поведінці не повинні допускати виникнення або створення ситуацій, які можуть примусити їх до надання зворотних послуг з використанням службового становища або сприяння окремій особі чи організації.

7.8. Зловживання службовим становищем.

Керівному складу Університету, а також науково-педагогічним працівникам заборонено пропонувати будь-кому шукати або отримувати неналежні вигоди, будь-яким чином пов'язані зі службовим становищем.

Вони не повинні намагатись впливати у власних інтересах на будь-яку особу чи організацію, користуючись службовим становищем або пропонуючи їм неналежну вигоду.

8. Дотримання норм та положень Кодексу

8.1. Для вирішення проблемних питань, які виникають у зв'язку з порушенням етичних норм поведінки, що зафіксовані в даному Кодексі та конфліктних ситуацій, в Університеті створена Комісія з питань академічної доброчесності та етики.

Її діяльність регулюється Положенням про організацію освітнього процесу пункт 4.9.4.

Функції Комісії з питань академічної доброчесності та етики

У своїй діяльності Комісія керується чинним нормативно-правовим актом законодавства України та нормативними документами Університету. До функцій Комісії з питань академічної доброчесності та етики входить таке:

- розгляд фактів порушення академічної доброчесності та етики відповідно до діючої процедури, винесення пропозицій керівництву Університету щодо накладання відповідних санкцій у разі підтвердження таких фактів;

- розгляд та врегулювання конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з оскарженням результатів контрольних заходів та їх повторного проходження, конфліктами інтересів, сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо);

- вжиття заходів для унеможливлення наукового керівництва аспірантами особами, які вчинили порушення академічної доброчесності, шляхом обґрунтованого звернення до керівництва Університету про відмову у призначенні або відстороненні від керівництва таких осіб.

Встановлення факту порушення академічної доброчесності базується на принципах:

- розуміння важливості дотримання принципів і норм академічної доброчесності в університетському середовищі та відповідальності за її порушення;

- нульова толерантність до порушень академічної доброчесності;

- дотримання законодавчих норм та внутрішніх нормативних документів Університету;

- неупередженість, об'єктивність та справедливість;

- правова визначеність, відкритість та прозорість правил і процедур виявлення фактів порушення академічної доброчесності та відповідальності за її порушення.

Підстави для розгляду фактів щодо порушення академічної доброчесності та/або етики

До Комісії з питань академічної доброчесності та етики можуть звернутись здобувачі вищої освіти (у тому числі, аспіранти та докторанти), науково-педагогічні працівники, представники наукового середовища, випускники, роботодавці, будь-які особи, яким стали відомі факти порушень академічної доброчесності та/або етичної поведінки представниками університетської спільноти.

Підставою для розгляду фактів щодо порушення академічної доброчесності та/або етики є повідомлення, яке оформлюється заявником у довільній письмовій формі і подається на офіційну адресу Вищого навчального закладу «Університет імені Альфреда Нобеля». Фахівець відділу документообігу реєструє отримане повідомлення та передає його голові Комісії. Повідомлення про порушення академічної доброчесності та/або етики (далі – повідомлення) також може бути надіслано в електронній формі у вигляді сканованої копії паперового примірника (у форматі pdf, захищеному від редагування) на корпоративну пошту будь-кого з членів Комісії. Член Комісії, який отримав таке повідомлення, повинен протягом одного робочого дня надати відповідну інформацію Голові Комісії.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян» повідомлення про порушення особою академічної доброчесності включає таку інформацію:

- прізвище, ім'я, по батькові особи, стосовно якої ініційовано питання про порушення нею академічної доброчесності;

- зміст порушення академічної доброчесності;

- докази, що підтверджують факт порушення академічної доброчесності, включаючи прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) автора/авторів та посилання на джерело оприлюднення розробок, наукових (науково-технічних)

результатів, що належать іншим особам та були використані особою, стосовно якої ініційовано питання про порушення нею академічної доброчесності;

- прізвище, ім'я, по батькові особи або найменування заявника, його поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер телефону;

- рік присудження ступеня вищої освіти та інші додаткові відомості надаються за наявності інформації.

При порушенні норм етичної поведінки представниками університетської спільноти у повідомленні має бути:

- прізвище, ім'я, по батькові особи, стосовно якої ініційовано питання про порушення нею норм етичної поведінки;

- зміст порушення норм етичної поведінки;

- докази, що підтверджують факт порушення норм етичної поведінки;

- прізвище, ім'я, по батькові особи або найменування заявника, його поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер телефону;

- інші додаткові відомості надаються за наявності інформації;

Голова Комісії повинен повідомити особу стосовно якої ініційовано питання про порушення нею академічної доброчесності та/або норм етичної поведінки.

Процедура розгляду Комісією фактів порушення академічної доброчесності та/або етики

- Голова повинен скликати засідання Комісії протягом 3 днів з моменту отримання повідомлення. Секретар Комісії повинен зареєструвати повідомлення у відповідному журналі із зазначенням дати його надходження, прізвища, ім'я, по батькові особи-заявника та короткого змісту;

- Комісія повинна розглянути питання на своєму засіданні:

- для розгляду повідомлення про порушення академічної доброчесності в опублікованих роботах працівників Університету і здобувачів вищої освіти та кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти – протягом місяця з дати отримання повідомлення;

- для розгляду повідомлення про порушення норм етичної поведінки працівників Університету або здобувачів вищої освіти – протягом 14 (чотирнадцяти) робочих днів з дати отримання повідомлення;

- експертизу робіт щодо виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності здійснюють кваліфіковані фахівці з числа працівників Університету, які призначаються наказом ректора за поданням Комісії. Експерт(-и) повинен мати науковий ступінь за відповідною спеціальністю, не мати конфлікту інтересів та спільних публікацій з особою, стосовно якої подано повідомлення. Термін проведення експертизи – 20 (двадцять) робочих днів. Комісія має право залучати як експертів інших осіб, які мають відповідне відношення до суті справи;

- експертний висновок, за підписом експерта(-ів) подається на Комісію у письмовій формі. Він повинен містити інформацію про наявність або відсутність виявлених фактів порушення академічної доброчесності, їх опис та характеристику; перелік матеріалів, які були використані для проведення експертизи;

- за потреби Комісія має право отримати від структурних підрозділів Університету або посадових осіб додаткові матеріали для неупередженого та

об'єктивного розгляду справи;

- Комісія також має право провести опитування осіб, які можуть засвідчити факт порушення етичних норм;

- засідання Комісії вважається легітимним, якщо на ньому присутні більше 50% членів;

- за результатами розгляду справи та з'ясування всіх істотних обставин, Комісія готує письмовий звіт. Такий звіт обов'язково повинен мати класичну структуру офіційного документу: вступ, описова, мотивувальна та резолютивна частини:

- у вступній частині звіту зазначається дата його складання та строки проведення розгляду, склад Комісії, учасники процедури розгляду порушення правил академічної чесності та/або норм етичної поведінки й зміст скарги;

- описова частина має містити інформацію по суті питання, що було розглянуто Комісією;

- у мотивувальній частині зазначаються обставини та докази, які Комісія взяла до уваги;

- резолютивна частина містить офіційні висновки, які мають рекомендаційний характер і подаються на розгляд Вченій раді для прийняття рішення щодо подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру. Якщо будь-який член Комісії не погоджується зі звітом, він має право викласти окремо свою думку, що є невід'ємною частиною звіту;

- всі учасники процесу мають бути ознайомлені з результатами розгляду питання, і, за наявності, подати письмові зауваження або заперечення до такого звіту.

Комісія повідомляє про результати розгляду звернення заявнику та особі, стосовно якої розглядалось питання. Особа, стосовно якої розглядалось питання, може визнати свою провину у допущеному порушенні. Факт визнання провини враховується при визначенні санкцій.

8.2. Санкції.

За порушення етичних норм взаємовідносин та поведінки можуть бути застосовані санкції, які не суперечать нормам діючого законодавства України.

Комісія вносить пропозиції щодо санкцій на розгляд Вченій раді. На основі експертного висновку Комісії Вчена рада ухвалює одне з рішень, яке вводиться в дію наказом ректора, а саме:

- звіт визнається повним та достатнім для прийняття остаточного рішення;

- справа направляється на додатковий розгляд чинної (в окремих випадках – новоствореної) Комісії;

- рішення Комісії скасовується;

Якщо Вчена рада вирішує, що зловживання, в яких звинувачується відповідач, не підтверджуються висновками проведеного розгляду, виноситься виправдовувальне рішення. У такому разі відповідачу негайно повідомляється про прийняте рішення у письмовій формі. На вимогу відповідача мають бути прийняті рішення про конкретні дії для відновлення репутації особи, що постраждала.

За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати визначені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету;
- позбавлення наданих Університетом пільг по оплаті за освітні послуги.

Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується Університетом у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

За порушення академічної доброчесності та етичних норм взаємовідносин можуть бути застосовані санкції, які не суперечать нормам діючого законодавства України.

До викладачів та співробітників Університету, залежно від ступеня серйозності порушення, можуть бути застосовані такі засоби впливу:

- попередження;
- зауваження;
- догана;
- попередження про неповну службову відповідність;
- відсторонення від керівництва підготовкою кваліфікаційної роботи;
- дострокове припинення трудових відносин.

Для здобувачів вищої освіти можуть бути застосовані такі міри впливу:

- зауваження;
- попередження;
- заборона брати участь у масових заходах на певний термін;
- відрахування з Університету;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компоненту освітньої програми;
- позбавлення наданих університетом пільг по оплаті за освітні послуги.
- попередження платників за освітні послуги щодо можливих санкцій у вигляді перегляду умов оплати;
- клопотання до Міністерства освіти і науки щодо можливого анулювання документу про освіту (диплому бакалавра, магістра) з певної спеціальності.

8.3. Права осіб, стосовно яких порушено питання порушення академічної доброчесності та/або норм етичної поведінки

Особа, стосовно якої ініційовано розгляд питання про порушення нею академічної доброчесності та/або норм етичної поведінки, має право:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення фактів порушення, подавати до них зауваження, надавати усні та письмові пояснення або відмовитись від надання будь-яких пояснень;

- бути ознайомленою з результатами розгляду питання, і, за наявності, подати письмові зауваження або заперечення (у довільній формі) до звіту Комісії;

- на апеляцію.

Апеляція подається особисто на ім'я ректора Університету у десятиденний термін після оголошення рішення Вченої ради. Наказом ректора утворюється склад апеляційної комісії для повторного розгляду справи.

Апеляція розглядається створеною апеляційною комісією у двотижневий термін з наступного дня після виходу наказу ректора про розгляд апеляції, якщо інший термін не зазначено в наказі.

Висновки комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд ректору, який приймає остаточне рішення щодо скасування академічної відповідальності або подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру.